

Asianumero 2013-00811
Viite OKM/85/040/2012
Asia Lausunto lukiokoulutuksen valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa selvittäneen työryhmän muistiotista "Tulevaisuuden lukio – valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Esityksen tavoitteista

Kirkkohallitus pitää hyvänä esityksen mukaisia lukiokoulutuksen tavoitteita koskien yleissivistyksen vahvistamista sekä opiskelijoiden kokonaisvaltaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemista. Tässä tulee kuitenkin ottaa huomioon, että Yhdistyneitten Kansakuntien Lapsen oikeuksien sopimuksessa (1989/ 27. ja 32. artikla) kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin kuuluu myös hengellinen ja moraalinen ulottuvuus.

Esityksessä todetaan, että työelämän merkittäviä muutoksia on kansainvälistyminen eri muodoissaan (s. 30). Tähän haasteeseen vastaaminen edellyttää kulttuurisen identiteetin tuntemusta, vahvoja monikulttuurisuustaitoja, joita erityisesti humanistis-yhteiskunnalliset ja katsomukselliset opinnot antavat. Sen vuoksi niiden asemaa ei saa missään tapauksessa heikentää.

Valinnaisuuden lisäämisestä

Kirkkohallitus suhtautuu kriittisesti suureen valinnaisuuden lisäämiseen lukiokoulutuksessa useasta eri syystä. Kehityspsykologian näkökulmasta on tärkeää, ettei nuoria aseteta liian varhain uravalintojen eteen. Useimmat heistä tarvitsevat lukiovuosia vielä oman identiteetin ja tulevaisuuden suunnitelmien selkiyttämiseen, mikä onkin olennaista. Koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmasta on pidettävä huolta, ettei lukiokoulutus kehity syrjäyttävään suuntaan. Runsas valinnaisuus suosii hyvin menestyviä opiskelijoita, mutta samalla heikentää kaikkien opiskelijoiden laaja-alaista yleissivistystä. Siksi on hyvä, että opinto-ohjausta ehdotetaan lisäävän.

Valinnaisuuden voimakas lisääminen vaarantaa lisäksi alueellisen yhdenvertaisuuden. Vaihtelevat kurssi-valinnat hankaloittavat opetusjärjestelyjä ja heikentävät nuorten oikeutta laadukkaaseen opetukseen pätevä opettajan johdolla etenkin pienissä lukioissa. Jos taas lukioita keskitetään suuriksi yksiköiksi, koulutuksen saavutettavuus heikkenee ja nuorten kotoa muutto aikaistuu. Suurten lukioiden haasteita ovat yhteisöllisyyden luominen ja opiskelijahuollon riittävä resursointi.

Runsas valinnaisuus ei toteuta lukiokoulutuksen yleissivistävää tavoitetta eikä edistä sen koulutuksellista ja alueellista tasa-arvoa. Kirkkohallitus katsoo, että esitetyistä tuntijakovaihtoehdoista lähinnä vaihtoehto C on paras pohja jatkotyöskentelyä varten.

Lukiokoulutuksen rakenteesta

Kirkkohallitus ei hyväksy esitettyä leikkausta humanistis-yhteiskunnallisten ja katsomuksellisten opintojen pakollisiin kursseihin. Se on vastoin esityksen tavoitetta yleissivistyksen vahvistamisesta lukiokoulutuksessa. Reaaliaineissa välttämättömien kokonaisuuksien hahmottaminen vaatii vähintään nykyisen laajuuden pakollisissa opinnoissa.

Eryteisesti syventäviä opintoja kehitettäessä on syytä kiinnittää huomiota monipuolisiin oppimisympäristöihin ja ilmiöperustaiseen opetukseen. Myös yhteiset teemaopinnot voivat tukea kokonaisuuksien hallintaa ja vahvistaa vuoropuhelua, mutta vasta opintojen loppupuolella. Niiden toteutuksessa on turvattava kaikkien oppiaineiden tasavertainen näkökulma.

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että lukiokoulutuksen tavoitteissa ja tuntijaossa on huomioitu valmistava koulutus maahanmuuttajille ja vieraskielisille, jotta heidän osuutensa lukiokoulutuksessa lähivuosina kasvaisi.

Eryteisesti katsomusopetuksesta

Kirkkohallitus painottaa laaja-alaista uskonnon ja elämäntiedon opetusta, joka takaa riittävät tiedot maailman eri uskontoperinteistä ja muista maailmankatsomuksista. Yhteiskunnan kannalta on tärkeää, millaisilla tiedoilla ja taidoilla kansalaiset muodostavat käsityksiään maailman tapahtumista. Uskonto tai maailmankatsomus on niissä merkittävänä osatekijänä. Kansainvälistymisen myötä tämä näkökulma on entisestään korostunut. Tämä on syytä muistaa, mikäli rakennetaan yhteisiä teemaopintoja.

Oman uskonnon opetus tukee sekä enemmistön että vähemmistön kulttuurista identiteettiä ja on kotouttamisen kannalta kauaskantoista monikulttuurisuuspolitiikkaa. Laadukas uskonnonopetus on kansainvälisesti tiedostettu myös tehokkaana keinona uskonnollisten ääri-ilmiöiden ehkäisyssä. Se liittyy myös myönteisellä tavalla perustuslaissa taattuun positiiviseen uskonnon vapauteen.

Kirkkohallitus katsoo, että kriittinen ajattelu ja uskontojen lukutaito kehittyvät parhaiten pitkäjänteisellä työskentelyllä. Tämä tavoite saavutetaan nykymallin mukaisella kolmella pakollisella kurssilla.

Lukiokoulutuksen uudistamisen aikataulusta

Työryhmän esityksen mukaan uuden tuntijaon ja sen mukaisen opetussuunnitelman käyttöönotto tapahtuisi portaittain 1.8.2016 alkaen. Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että valtakunnallisessa ja paikallisessa opetussuunnitelmatyössä ehditään huomioida lukiokoulutukseen liittyvät rinnakkaiset uudistusprosessit ja riittävä vuoropuhelu sidosryhmien kanssa. Näin tulevaisuuden lukiosta saadaan korkeatasoinen koulutuskokonaisuus, joka vastaa sille asetettuja vaatimuksia.

Lausunnon keskeinen sisältö

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus pitää tärkeänä, että

- valinnaisuuden määrällä ei heikennetä koulutuksellista ja alueellista tasa-arvoa. Esitetyistä tuntija-kovaihtoehtoista mikään ei sellaisenaan takaa tätä, mutta malli C on lähinnä paras pohja jatko-työskentelyä varten.
- lukiokoulutuksen yleissivistystä tuetaan säilyttämällä humanistis-yhteiskunnallisten ja katsomuk-sellisten pakollisten kurssien määrä nykyisellä tasolla.
- lukiossa on oman uskonnon riittävää opetusta, jota ilman positiivinen uskonnonvapaus ei voi to-teutua
- tuetaan opiskelijoiden kokonaisvaltaista kasvua ja hyvinvointia lisäämällä opinto-ohjausta ja opis-kelijahuollon resursseja
- lukiokoulutuksen tavoitteisiin ja tuntijakoon on lisätty valmistava koulutus maahanmuuttajille ja vieraskielisille
- valtakunnallisessa sekä paikallisessa opetussuunnitelmatyössä ehditään huomioida lukiokoulutuk-seen liittyvät rinnakkaisuudistukset ja riittävä vuoropuhelu sidosryhmien kanssa.

Arkipiispa Kari Mäkinen

Kirkkoneuvos Pekka Huokuna